

Λατινικά
Θεωρητικής Κατεύθυνσης
Β' Λυκείου 2001

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

Κείμενο

A. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο:

Postquam XIV annos in Italia complevit, Carthaginenses eum in Africam revocaverunt. Ibi Hannibal bellum cum Romanis componere frustra cupivit. Denique cum P. Scipione apud Zamam dimicavit, sed Romani victoriam reportaverunt.

.....
Marco Tullio Cicerone et Gaius Antonio consulibus, Lucius Sergius Catilina, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuravit. Eum clari quidam sed improbi viri consecuti erant. Catilina a Cicerone ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulati sunt. Ab Antonio, altero consule, Catilina ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Romanos in eadem cruentissima pugna occisos esse, multos autem graviter vulneratos esse.

Σημείωση : Ως υποκείμενο στο ρήμα **complevit** εννοείται η λέξη **Hannibal**.

Μονάδες 40

Παρατήρηση 1η

1.α. nobilissimi generis, improbi viri, exercitu suo, milites Romanos, cruentissima pugna:

Να γράψετε τις παραπάνω συνεκφορές στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

Μονάδες 5

1.β. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
pravissimi: την ίδια πτώση του ίδιου αριθμού του θετικού βαθμού στο θηλυκό γένος
clari: τη γενική του πληθυντικού αριθμού του υπερθετικού βαθμού στο ίδιο γένος
quidam: τη γενική του ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
ipse: την αιτιατική του ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
eadem: τη γενική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος.

Μονάδες 5

1.γ. Να γράψετε τις πτώσεις που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

urbe: τη γενική του ενικού και του πληθυντικού αριθμού
carcere: την ονομαστική του ενικού και του πληθυντικού αριθμού
proelio: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού.

Μονάδες 2,5

Παρατήρηση 2η

2.α. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα και να συμπληρώσετε τα κενά του με τα στοιχεία που ζητούνται για κάθε ρήμα.

	Πρόσωπο	Αριθμός	Χρόνος
dimicavit			
consecuti erant			
tradit			

Μονάδες 4,5

2.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

complevit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα και το απαρέμφατο του ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται

componere: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου και την ονομαστική του ενικού αριθμού της μετοχής του ενεστώτα στο αρσενικό γένος, στη φωνή που βρίσκεται

cupivit: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του ενεστώτα και στην οριστική του μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται

expulsus est: το απαρέμφατο του ενεστώτα και το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται.

Μονάδες 8

Παρατήρηση 3η

3. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τις λέξεις της **Στήλης Α** και δίπλα στην καθεμιά το συντακτικό χαρακτηρισμό που της αντιστοιχεί από τη **Στήλη Β** με βάση το κείμενο. Τρία στοιχεία της **Στήλης Β** περισσεύουν.

Στήλη Α	Στήλη Β
generis	γενική κτητική
eius	ειδικό απαρέμφατο
consule	παράθεση
graviter	γενική της ιδιότητας
vulneratos esse	επεξήγηση
	επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου
	τελικό απαρέμφατο
	επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου

Μονάδες 12,5

Παρατήρηση 4η

4.α. Carthaginienses eum in Africam revocaverunt:

Να μετατραπεί η ενεργητική σύνταξη σε παθητική.

Μονάδες 6

- 4.β. componere, occisos esse:** Να γράψετε το υποκείμενο καθενός από τα παραπάνω απαρέμφατα (μον. 2) και να δικαιολογήσετε την πτώση του (μον. 2).

Μονάδες 4

4.γ. Eum clari quidam viri consecuti erant:

Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τους όρους της παραπάνω πρότασης.

Μονάδες 2,5

Παρατήρηση 5η

- 5.α.** Σε ποιες περιόδους χωρίζεται, με βάση ιστορικά κριτήρια, η ρωμαϊκή λογοτεχνία;

Μονάδες 5

- 5.β.** Ποια παλαιότερη διαίρεση των εποχών της ρωμαϊκής λογοτεχνίας δε γίνεται αποδεκτή σήμερα και γιατί;

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Μεταφράσεις (από το βιβλίο του καθηγητή, ΟΕΔΒ)

Αφού συμπλήρωσε 14 χρόνια στην Ιταλία, οι Καρχηδόνιοι τον ανακάλεσαν στην Αφρική. Εκεί ο Αννίβας μάταια επεδίωξε να τελειώσει τον πόλεμο εναντίον των Ρωμαίων με συνθήκη. Τελικά, αγωνίστηκε με τον Πόπλιο Σκιπίωνα στη Ζάμα, αλλά τη νίκη την κέρδισαν οι Ρωμαίοι.

Όταν ήταν ύπατοι ο Μάρκος Τύλλιος Κικέρωνας και ο Γάιος Αντώνιος, ο Λεύκιος Σέργιος Κατιλίνας, ένας άντρας από πολύ αριστοκρατική γενιά αλλά με χαρακτήρα πολύ διεστραμμένο, συνωμότησε εναντίον του κράτους. Τον ακολούθησαν μερικοί επιφανείς αλλά αχρείοι άντρες. Ο Κικέρωνας έδιωξε τον Κατιλίνα από τη Ρώμη. Οι σύντροφοί του πιάστηκαν και στραγγαλίστηκαν στη φυλακή. Ο ίδιος ο Κατιλίνας με το στρατό του νικήθηκε στη μάχη από τον Αντώνιο, τον άλλο ύπατο, και σκοτώθηκε. Ο Γάιος Σαλλούστιος αναφέρει πως στην ίδια την τόσο φονική μάχη σκοτώθηκαν πολλοί ακόμη Ρωμαίοι στρατιώτες και πολλοί (άλλοι) τραυματίστηκαν βαριά.

- 1. α. nobilissimi generis:** nobilissimorum generum (γεν. πληθ.)
improbi viri: improbus vir (ονομ. εν.)
exercitu suo: exercitibus suis (αφαιρ. πληθ.)
milites Romanos: militem Romanum (αιτ. εν.)
cruentissima pugna: cruentissimis pugnis (αφαιρ. πληθ.)

- 1. β. pravissimi:**
γεν. εν., θετ. βαθμός, θηλ. γέν.: pravae
clari:
γεν. πλ., υπερθ. βαθμός, αρσ. γέν.: clarissimorum
quidam:
γεν. εν., αρσ. γέν.: cuiusdam
ipse:
αιτ. εν., αρσ. γέν.: ipsum
eadem:
γεν. πλ., ουδ. γέν.: eorundem

- 1. γ.**
urbe
γεν. εν.: urbis
γεν. πλ.: urbium

carcere
ονομ. εν.: carcer
ονομ. πλ.: carceres

proelio
αιτ. πλ.: proelia

- 2. α.**
dimicavit γ' πρόσωπο, ενικός αρ., Παρακείμενος
consecuti erant γ' πρόσωπο, πληθ. αρ., Υπερσυντέλικος
tradit γ' πρόσωπο, ενικός αρ., Ενεστώτας

- 2. β.**
complevit
γ' πληθ., οριστ. Μέλ.: complebunt
απαρ. Ενεστ., Ενεργ. φ.: complere
componere
β' εν., οριστ. Παρακ.: composuisti
ονομ. εν., μτχ Ενεστ., αρσ. γέν.: componens

cupivit

γ' εν., οριστ. Ενεστ.: cupit

γ' εν., οριστ. Μέλ.: cupiet

expulsus est

απαρ. Ενεστ., Παθ. φ.: expelli

α' πληθ., οριστ. Παρατ.: expellebamur

3.**Στήλη Α****generis****eius****consule****graviter****vulneratos esse****Στήλη Β**

γενική της ιδιότητας

γενική κτητική

παράθεση

επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου

ειδικό απαρέμφατο

4. α. Is a Carthaginiensibus in Africam revocatus est.**4. β. componere**

Hannibal: υποκείμενο του τελικού απαρεμφάτου, σε πτώση ονομαστική λόγω ταυτοπροσωπίας.

occisos esse

milites: υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου, ετεροπροσωπία.

Το υποκείμενο του ειδικού απαρεμφάτου βρίσκεται κανονικά σε αιτιατική και δεν παραλείπεται.

4. γ.**consecuti erant:** ρήμα**viri:** υποκείμενο στο ρήμα**quidam:** επιθετικός προσδιορισμός στο **viri** (clari)**clari:** επιθετικός προσδιορισμός στο **viri****eum:** αντικείμενο στο ρήμα**5. α.**

Η ρωμαϊκή λογοτεχνία, με βάση ιστορικά κριτήρια, διακρίνεται στις εξής περιόδους: i) Δημοκρατική (ως το 31 π.Χ., τη ναυμαχία του Ακτίου), ii) Αυγούστεια (ως το 14 μ.Χ.) και iii) Αυτοκρατορική εποχή (πρώιμη, μέση, ύστερη).

Το τέλος της αρχαίας ρωμαϊκής λογοτεχνίας τοποθετείται στον 6ο αι. μ.Χ., οπότε αρχίζει ο λατινικός μεσαίωνας.

5. β.

Στην οριοθέτηση των εποχών και περιόδων της ρωμαϊκής λογοτεχνίας επικρατούσε παλαιότερα μία "αριστοκρατική" αξιολόγηση: η λογοτεχνία διαιρούνταν σε "χρυσό αιώνα", "αργυρό αιώνα" κ.ο.κ. Η αντίληψη αυτή θεωρείται σήμερα αντιεπιστημονική, γιατί βέβαια σε κάθε εποχή εμφανίζονται ταυτόχρονα μεγάλα ταλέντα και ήσσονες λογοτέχνες. Σήμερα χρησιμοποιείται είτε η περιγραφική διαίρεση είτε η διάκριση με ιστορικά κριτήρια.